

Özlem Altunok, Feyyaz Yaman, Ezgi Bakçay *

Çatışmalı Ama Yan Yana Bir Kamusalılık**

Saldırılarından sonra kapanış tarihi uzatılan Feshane'deki "Ortadan Başlamak" sergisini kuran Feyyaz Yaman ve Ezgi Bakçay'la bu hafıza mekânı üzerinden yaşananları konuştuk.

Osmanlı döneminin ilk endüstri yapıları arasında yer alan ve simgesel temsiliyetinin yanı sıra kentin kültür hayatında da önemli yer etmiş bir mekân Feshane. Çağdaş sanat açısından da 1990'da Serotonin sergilerinin ilkinin orada düzenlenmesi, yine aynı yıllarda Eczacıbaşı Kültür Merkezi projesiyle gündeme gelmesi, restorasyonu, 3. bienale ev sahipliği yapması, sonra değişen yerel yönetimlerle onlarca yıl işlevsiz kalmasıyla akıllarda kaldı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin restore ederek bir kültür sanat merkezine dönüştürdüğü ve geçtiğimiz aylarda Artİstanbul Feshane adı altında açtığı mekânın ilk sergisi "Feshane Umut Buluşması, Ortadan Başlamak", hem bu hafıza mekânının tarihsel yolculuğundan hem de bugünün meselelerinden yola çıkıyor. Türkiye'de son yıllarda her alanda olduğu gibi kültür sanat alanında da git gide daralan kamusal alanın önemini, potansiyelini, bir aradalığın gücünü, tıkanmış meselelerin yükünü hatırlatan sergi, açılışının hemen ardından çeşitli saldırılara uğradı. "Müslüman Türk milletine hakaret edildiğini" ileri süren bir grup, Feshane'nin önünde toplandı. Milat Gazetesi Ankara Temsilcisi, sosyal medya hesabından sergide "pagan ritüelleri, çıplaklık içeren ve polis düşmanlığı yapan fotoğraflar olduğunu, LGBT propagandası yapıldığını ve sosyalizmi öven filmler" gösterildiğini iddia etti. Fikirde Birlik ve Mücadele Platformu Başkanı, "LGBT lobisinin Türkiye'yi kuşattığını" ileri sürerken sosyal medyada da "terör örgütü propagandası yapmak," Gezi Parkı Direnişi fotoğraflarına yer vermek gibi nedenlerle hedef gösterildi.

Öyle ki, iki seçim arası açılan Feshane'nin tarihsel konumu ve kimliğinin sembolik göstergeleri üzerinden kurgulanan bu karalama kampanyası, sergi aracılığıyla Türkiye'de son yıllarda yaşanan toplumsal kriz ve gerilimi bir kez daha yansıtan örneklerden biri oldu.

Feshane'deki "Ortadan Başlamak" sergisiyle sanat dünyasının bütün aktörlerini aynı çatı altında bir araya getiren Karşı Sanat Çalışmaları'ndan Feyyaz Yaman ve Ezgi Bakçay, tam

* Karşı sanat, ezgibakcay@yahoo.com, ORCID: 0009-0004-0534-6278.

** Bu söyleşi ilk olarak 4 Ağustos 2023 tarihinde çevrimiçi güncel sanat yayını Argonotlar'da 'Çatışmalı ama yan yana bir kamusalılık' başlığı ile yayınlandı. Söyleşiyi gerçekleştiren Özlem Altunok. Bakınız: <https://argonotlar.com/catismali-ama-yan-yana-bir-kamusallik/>

da bu kriz ve gerilimi Feshane'nin hafızasını modernizm eleştirisi üzerinden yoklayarak bugüne teğelliyor. Gerçekle temasın koptuğunu ve sadece sembolik değerler üzerinden yapay bir çatışma yaratıldığını söyleyen Feyyaz Yaman, "Bu yüzden 'ortadan başlamak' derken sonucu belli olan bir çizgisellik üzerinden konuşmak değil de, sorunlarımız, yaşadığımız gerçek çatışmalar ve gerilimler ne ise tüm bunları bir nedensellik arayışı içerisinde müzakereye yatırmak adına bir girişimde bulunduk bu sergiyle" diyor.

Ezgi Bakçay ise kamusal alandaki örgütlü ve sivil inisiyatifli yapının yeniden inşa edilmesi gerektiği bilinciyle kurdukları sergiyi saldırılardan sonra kapatmak yerine uzatmaya karar verdiklerini belirtiyor ve ekliyor: "Biz durumu tespit edip 'işimize bakalım' demeyi strateji olarak benimsedik. Bu da serginin açık kalması, mekânın olabilecek en etkin şekilde kullanılması, serginin oluşturduğu topluluğun genişlemesi ve güçlenmesi anlamına geliyor. Yasaklar ve saldırılar artabilir önemli olan bunlara karşı ortak bir duruş sergileyebilmek."

Yaman ve Bakçay'la eylül sonuna kadar sürecek serginin hazırlık sürecini, içeriğini ve Feshane etrafında / aracılığıyla bir kez daha yaşanan "kriz" halini konuştuk.

Artıstanbul Feshane'nin açılmasıyla birlikte yaşanan olaylardan, serginin kendisinden bahsetmeden önce, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin CHP'ye geçmesi itibarıyla Yedikule Gazhane'de, Haliç Sanat projesinde çeşitli sergiler düzenlediniz son zamanlarda. Karşı Sanat Çalışmaları olarak İBB ile nasıl ilişkilendiniz?

Feyyaz Yaman: Geçen yıl Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Beyoğlu Belediyesi'nin düzenlemeye başladığı Beyoğlu Kültür Yolu Festivali, Gezi sonrasında Beyoğlu'nu "ıslah etme" projelerinden biri olarak hayata geçirildiğinde heyheylendik elbette. Ben İBB Genel Sekreter Yardımcısı ve Kültür Varlıkları Daire Başkanı Mahir Polat'ı arayarak "Burada Eski Beyoğlu inisiyatif kültürü var, kent savunma geleneği var, civarda onlarca galeri var, bu aktörlerin hepisi sanatçı ve bir kısmı şimdi ısrarla, baskıyla böyle bir etkinliğe dahil oluyorlar ama biz de bir şeyler yapabiliriz" dedim. O da bize İBB Miras'ın Beyoğlu'nda restore ettiği tarihi yapılardan Casa Botter ve bir süre sonra açılacak Maksem'de sergi yapmayı önerdi. O diyalogdan sonra biz iki mekân için sergi hazırlamaya başladık. Bir yandan da sergilerin sürekliliğini sağlayacak, İstanbul Sanat Meclisi diye bağımsız bir yapı, bir platform oluşturmak üzere harekete geçtik. Ali Artun, Orhan Koçak, Nazlı Ökten gibi bu alanda çalışan sosyolog, akademisyen, sanatçı isimlerle deneyimleri derlemek üzere toplantılar yapmaya başladık. Sonra 15 Mayıs'ta açılması planlanan Feshane'deki Artıstanbul gündeme geldi. Yedikule Gazhane sergisine hazırlanırken depremi yaşadık. Feshane'deki sergi için Ali Artun ve Orhan Koçak'la bir araya gelerek bir yüz yıl bilançosu yapmak, bunun devamlılığına bakmak isterken gündem depremle değişti. Dayanışma, biraradalık, umut ön plana çıkan kavramlar haline geldi. Ardından seçimler geldi. Dolayısıyla sürekli, oynak değişken bir zeminde hareket etmek zorunda kaldık. Bu arada Yedikule'deki "Uzun Yürüyüş 68" sergisi açıldı. Sonra Feshane'deki sergiye odaklandık. Serginin açılmasıyla birlikte de bu saldırı olayları patladı ve gündem yine modernite sorununa döndü...

Feshane'nin açılışıyla birlikte sergiye yönelik saldırıları neden modernite sorununa bağladığımıza geleceğiz ama biraz önce bahsettiğiniz Özgür Sanat Meclisi'nin adını saldırılardan sonra düzenledikleri basın açıklamasıyla duyduk. Özgür Sanat Meclisi kimlerden oluşuyor? Ne amaçla kuruldu?

F.Y: İBB ile paylaştığımız ortak niyet sergiler, toplantılar, etkinlikler düzenleyip eleştirel dil geliştirecek, meclis gibi seçimle işleyecek kültür sanat alanında bağımsız, özerk bir karar verici olacak, aktif bir yapı oluşturmaktı. Ancak böyle bir sistemi kurmanın ne kadar zor olduğunun da farkındayız. Birikmiş, tıkanmış çok mesele var çünkü. Ayrıca ciddi bir kriz var.

“Kriz” dediğiniz şeyin bir tarafında da sergiye yönelik saldırılar var. Alt metnini okuduğumuzda “milli ve manevi değerler”, çıplaklık, sosyalizm övgüsü gibi benzer şablon niyetlerden beslenen planlı ve örgütlü bir saldırı olduğunu görmek zor değil. Mekânın Feshane olmasından da kaynaklanan bu tepkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ezgi Bakçay: Asıl hedefin Feshane'nin temsil ettiği yaşam ve düşünce biçimi olduğuna inanıyorum. Zaten belleğinde modernleşmenin gerilimlerini taşıyan bir yer Feshane. Osmanlı'nın son döneminden itibaren sanayileşmeyle birlikte imgesel, ekonomik, kentsel boyutta modernleşme projesinin belleğini taşıyor. Feshane kapısına sarıkla dayanıp “ecdadın mirası kutsal mekân” demek ikna edici değil. Saldırıları tabandan gelen bir tepki olarak değerlendirmiyorum. Zaten kitleselleşmemiş olması da bunun kanıtı. Doğrudan politik bir hamle olarak ve yerel seçimlerin hemen öncesinde, bundan sonra sadece sanat alanında değil gündelik yaşam pratiğimizin her anında karşımıza çıkacak olan bir tepki bu. Bunu düşünerek, ifade özgürlüğüne yönelik saldırının kültürel hassasiyetler ve inanç problemi olarak meşrulaştırılmasına imkan vermemek gerek. Sergiyi ziyaret edenler bilecektir. Feshane özellikle atölye ve konserler sırasında yakın çevresinden gelen yüzlerce insanı ağırılıyor ve her kesimden insanı bir araya getiriyor. Provokasyonlar amacına ulaşmamış gibi görünüyor.

Gezi'den sonra artan sansür ve yasaklar son dönemde pek çok yerde festival ve konserlerin yasaklanmasıyla yeniden gündemde.

E.B: Bunlar bir tür yaşam tarzı üzerinden gözdağı vermek ve politikayı kültür alanına da sıkıştırarak bütün pratiklerimizi daraltmak anlamına geliyor. Gelen kitlenin kalabalıklığına, niteliğine ve davranış biçimlerine baktığımızda örgütlü - planlı bir hareket olduğunu da görüyoruz. Biz durumu tespit edip, “işimize bakalım” demeyi strateji olarak benimsedik. Bu da serginin açık kalması, mekânın olabilecek en etkin şekilde kullanılması, serginin oluşturduğu topluluğun genişlemesi ve güçlenmesi anlamına geliyor. Yasaklamalar ve saldırılar artabilir önemli olan bunlara karşı ortak bir duruş sergileyebilmek. Türkiye'nin kültür sanat alanı tarihinde pek çok kolektif direniş, reddiye örneği de mevcut. Üstelik bunlar şenlikli, ironik, umutlu hareketler. Belleği tazelemek özgüveni de arttıracaktır.

Karşı Sanat olarak kamusal alanda daha önce de büyük sergiler yapmanızın deneyiminden yola çıkarsak geçmişle kıyasladığımızda kamusal alandaki bu tür etkinliklere güncel/politik dinamiklerin etkisi bugün nasıl tezahür ediyor?

E.B: TÜYAP'ta üç yıl arka arkaya 1 milyon kişinin gezdiği, çoluk çocuk ziyaret edilen büyük sergiler yaptık. O zaman da çıplaklık sorun oluyordu. Hatta bir eşek heykelinin “çıplaklığından” dolayı polise ifade vermiştim. Çok tuhaf şeyler yaşadık elbette ama benim tespitim son 5 yılda kamusal alanın daha da daraldığı ve demokratik hakların giderek kan kaybettiği yönünde. Yavaş yavaş ısınan suyun içinde fark etmeden kendimizi otosansürün dilinden konuşur buluyoruz.

F.Y: Bugün böyle bir sorunla karşı karşıya isek bunun aksayan iki önemli yanı var. Bir tanesi sanat ortamının tıpkı siyaset ortamı gibi örgütlü ve gerçek anlamda öz dayanışmacı bir birlik-teliği oluşturamamış olması. İkincisi de iktidarın her aracı kullanarak, tamamen stratejik bir yerden kurgusal davranmaya başlaması.

Kriz, tıkanıklık dediğimiz şeyi konuşmaya başlıyoruz...

684

F.Y: Şimdi bu ikisi de bana göre bizdeki modernleşmenin geleneksel problemleri. Geçen gün Feshane'deki basın açıklamasında da ironik bir şekilde ifade etmeye çalıştım. Tanzimat döneminde II. Mahmut'un fesle sarık arasında yaşadığı gerilim, Feshane'deki gösterilerde fesin yerine sarığın geri dönüşü olarak yine karşımıza geldi. Çatışma bütün bu sembolik değerler üzerinden yürüyor. Ama bugün aynı tavır sol siyasette ve sanatta da var. Bir türlü gerçek bir şeye temas edemiyoruz.

Buraya nasıl geldik sizce?

F.Y: Birinci nedeni ideolojiler üzerine kurulu bir dünyadan neoliberal dünyaya geçişten önce başlayan salvo atışları. Yani Sovyetler'in dağılmasıyla iki kutuplu bir dünyada, bir tarafta radikal ideolojiler, bir tarafta bilim var gibi bir anlayışa indirgeme durumu var. Özetle, var olan gerçekliği sorgulamak değil, sembolik değerler üzerinden paketleme anlayışı söz konusu. İkincisi de post-yapısalcılık sonrasındaki politikalar, özellikle de minörleştirme politikaları. Bu süreçte pek çok insan minör politikaları konuşmaya, minör alan çalışmalarını esas almaya başladı. Bütüncül bakış açısının her şeyi kapsayıcı, güçlü şemsiyesinin indirgemeciliğine karşı saha çalışması, alan çalışması, beden politikalarına kadar giden yolda öznelliklere uzanmanın kıymetini reddetmiyorum ancak bu sefer de makro politikalar unutuldu. Neoliberalizmin, serbest piyasa ekonomisinin, arzu politikalarının kavranış süreçleri göz ardı edilip bireyin kendi iç dünyası çok kıymetli bir hale getirildi. Bu da gerçeklikle temasın kopuşunu tetikledi. Bunlara bir de şunu ilave etmek isterim; sanatta da eleştirel dil bana kalırsa çok geri ve çok içe çekildi.

İlişkileneemediği için mi?

F.Y: Evet, yani mesela 60'lar, 70'lerdeki sokak ve dışarıyı dediğimiz şeyden kopuk bir alan tanımı var bugün. Sanatçılar minörlükle birlikte çok duyarlı bir iç yapı geliştirdiler ama o yapı döngüselleşti. Kendi kendine çok duyarlı bir kapanış ve zenginleşen ifade biçimleri bir tür mastürbasyona dönüştü. Dışarıya bakışın kapalılığını birdenbire dolduran bir başka format oldu bu. Özellikle çağdaş sanatın dilindeki eleştirelilik bence bunun temel örneği. Bu bir şekilde transfer edildi, genel olarak küresel anlamda da dayatıldı. Gerçeklikle temasın kesilmesi, sembolik dillere çekiliş yahut dar alanlara sıkışma diyelim; bizi bugünkü örgütsüz, temassız, siyasetten azade halimize getirdi. Şu anda sanat ortamının örgütlenmesinde kamusal ayağın sivil ve eşitlikçi dayanışmacı yanı da eksik ne yazık ki. Bunu inşa edemedik. 80 öncesine kadar devlet ayağı vardı, ondan sonrası yine yukarıdan aşağı müdahaleler ile özel sektör olarak inşa edildi, serbest piyasası oluştu, galericilik oluştu; kültür alanının tamamı piyasa ekonomisine bağlı hale getirildi ama sanatçı ne yaptı bunun karşısında? Örgütsüz olunca ya devletle ya özel sektörle yahut ikisiyle birlikte bir tür oportünist ilişki kurarak devam etti ve bu konuda da reel bir günah çıkartmadı hiçbir zaman. Şimdi de bunun açıklığının getirdiği krizi yaşıyoruz. Ama artık kaçacak bir yer yok. Kamusal alandaki örgütlü ve sivil inisiyatifli yapının yeniden inşasına dönmek zorundayız.

685

Bu yüzden “Ortadan Başlamak” sergisine dair kaleme aldığımız metinde “Toplumsal yenisinden toplamak, yıkılam yıkıldığı yerden bir arkeolog gibi şimdiden başlayarak bağlamak”tan bahsediyor, son yıllarda yaşanan toplumsal sıkışmışlığı başka türlü okumak ve devam etmek gerektiğine dikkat çekiyorsunuz.

E.B: Biz sergi yapmayı bir tür topluluk üretme süreci olarak görüyoruz. Tam da şimdiye kadar anlattığımız sanat ortamındaki politik boşluklara, güçsüzlüğe, umutsuzluğa karşı bir duruş tasarlayabilmek bu sergide de amacımız. Sergi vesilesiyle İKSV'den bağımsız sanatçı inisiyatiflerine, Mehmet Güleriyüz'den Halil Altındere'ye, Alikev'den Akademikler'e uzanan kesintili çizginin oluşturduğu müthiş çeşitli bir topluluk bir araya geldi. Bu topluluğun içinde hem kurumsal-bireysel aktörler var, hem de çağdaş sanatın, güncel sanatın ve modernliğin temsilcileri hatta kurucu aktörleri. Hem bellek ve geçmiş var hem de gelecekte bu coğrafyada nasıl bir sanat üretilebileceğini işaret eden en genç soluklar. Yan yana çatışmalı bir kamusalılığı oluşturuyorlar. Gelen izleyici bu çeşitlilik içinde kendi anlatısını oluşturabiliyor.

Kentin ilk modernist yapılarından ve bugünün hafıza mekânlarından biri olan Feshane'nin yıllar içindeki dönüşümü tüm bu konuştuklarımız ekseninde sergiyi kurgularken nasıl rehberlik etti size?

F.Y: Elbette bugünden ve değişen yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirmek lazım ama 1789 itibarıyla bütün dünya allak bullak oldu. İmparatorluklar çöküp ulus devletler kurulmaya

başlayınca Osmanlı bunun faturasını öderken bir yandan da modernleşme sürecini gözden geçirmek zorunda kaldı. Yeniçeri Ocağı'nın kapatılması, Batı tipi modern ordunun kurulması, mehter takımı yerine bandonun gelmesi, Donizetti'nin gelişi, Feshane'nin açılması... II. Mahmut modern üretim sistemini hayata geçirirken ona dair sembolik değerlerin üretilmesi de zorunlu hale geliyor. Kültürel değer diye düşündüğümüz her şeyin yıkıldığı ve yukarıdan aşağıya bir müdahale ile yeniden kurulduğu bir süreç bu. Feshane o zaman da gerilimlere gebe bir mekân. Sanayi Devrimi'nin ardından dökme demirden, demontable birimlerden oluşan, pencere sistemlerinden çatı sistemlerine kadar her bir şeyin düşünülerek önceden planlandığı bu yapı, fabrika sistemi dediğimiz otomasyonun temel karakteri. Böylesi bir tarihsel buluşmanın çevreye de etkileri oluyor. “Haliç kirliliği” dediğimiz üretim modeline o coğrafyada geçiliyor. Yün ihtiyacı doğuyor, Merinos koyunlar getiriliyor, bunun için taşrada üretim yerleri açılıyor, tarım politikası hayvancılık politikası değişiyor. Aynı zamanda et, deri üretimi de Haliç'in karşı kıyısında Sütlüce'de örgütleniyor, sonra deri fabrikası olarak Beykoz'a taşınıyor. Tüm bunlara baktığımızda modernitenin ne kadar organik ve birbirine eklenmiş bir şekilde genişleyen bir ağ olduğunu görüyoruz. İşte biz de bu ağdan esinlendik. Sergiyi modernleşme sürecinin sanat alanında yarattığı tüm çelişkileri yansıtacak biçimde tasarladık. Gerilimleri azaltmadan, uyumlandırmadan çeşitliliği koruduk. Gelenek ve geleceği, çağdaş, modern ve avangardı yan yana getirdik.

Sergiyeye hazırlık sürecinde “toplumsalı toplamaya”, farklı yapıları bir masa etrafında bir araya getirmeye çalışırken ne tür gözlemlerinizi oldu? Ne kadar temas edebildi bir zamandır yan yana gel-e-meyen bu yapılar?

E.B: Sürekli bir topluluk yaratmasa bile tahayyül dünyasında önemli karşılıklar buluyor bu tür bir araya gelişler. “Ortadan Başlamak” vesilesiyle, şimdiye kadar yan yana gelemeyen fikirlerin birlikte nasıl bir tür heterodoksi oluşturacağını tahayyül etme şansımız oldu. Bu, işte o kapalıktan kaynaklanan ve bence saldırıların da temel düsturu olan ilişkisizlik ile iletişimsizliğin en azından soldaki kısmını ortadan kaldırmaya bir davet. Bu yan yana geliş gelecekte yerel yönetim desteği ve bağımsız bir sanat topluluğu olarak yapabileceğimiz işler için ümit verici bir deneyim oldu.

F.Y: Gerçekten bir çokluk tahayyülü varsa, çokluğun da çeşitliliği üzerinden bir heterodoksi tanımı yapıyor isek; oradan türlerin bütün çeşitliliğini taşıyabilecek bir masa, bir platform, bir tartışma zemini oluşturma ihtiyacını kaçınılmaz görüyorum. Bu yüzden “ortadan başlamak” derken sonucu belli olan bir çizgisellik üzerinden konuşmak değil de, sorunlarımız ne, gerçek yaşadığımız çatışmalar ve gerilimler ne ise tüm bunları bir nedensellik arayışı içerisinde müzakereye yatırmak adına bir girişimde bulunduk bu sergiyle. “Arkadaşlar masayı boşalttık, bu masanın üzerine tüm sorunları dizelim ve yavaş yavaş bir diyalog çerçevesinde nasıl konuşulabilir hale getiririz, buradan başlayalım” diyoruz.

Temas noktalarını bulmak zorundayız çünkü bütün bunların dışında iktidar dediğimiz, hegemonya dediğimiz bir blok, tarihsel bir güç var ve bunun altında kaldığımızın da gerçekleri var. Bütün bu gerilimler zaten potansiyel olarak hep vardı. Cumhuriyet'in kuruluşunda da, II. Mahmut döneminde de, milliyetçi, muhafazakar, sol her cephede vardı. Bunları bir şekilde artık bu masanın üzerinde birbirine değen bir yerden konuşmaya başlarsak yapay melezlikler, sahte geçici programlar yerine daha vizyoner bir şey kurabiliriz.

Sergiyi, daha doğrusu içinde onlarca sergi barındıran “Ortadan Başlamak”ı kurarken nasıl yol aldınız?

F:Y: İlk önce inisiyatifler ve küratörler üzerinden bir diyalog geliştirdik. Ayrıca geçmişten gelen tek tek sanatçılarla olan ilişkilerimiz üzerinden ilerledik. Bazı sanatçılar galerilerle anlaşmalı olduğu için onlar üzerinden galerilerle görüştük. Fakat sergide galeriler temsil etmedi sanatçıları, galeri temsiliyetini istemedik. Bu da özel bir ilişki ağı örgütlemiş ve üretmiş oldu. Çünkü o bildiğimiz özel sermaye ya da devlet destekli büyük organizasyonların dışında, basit yöntemlerle çözülen bir dayanışmacı ağ oluştuğunu gördük bu temasların sonucunda. Başka bir yapı bu sergiyi böyle bir yerde kolay kolay yapamayabilirdi. Şöyle düşünün, serginin ilan edilen kapanış tarihi, serginin açılış tarihi oldu. İBB tarihlere uygun biçimde eserlerin sigortasını yaptırmıştı. Tarihler değişince sigorta poliçeleri de yenilendi. Aynı şekilde sergiye katılan bazı sanatçılar da kapanış tarihine göre program yapmıştı, ileri tarihlerde başka sergileri olduğu için işlerini götürmek zorundalardı. Başka sanatçılara yer açarak o sorunu da aştık. Geçmişteki deneyimlerimizin izleri, sorunları o dayanışmacı ruhla aşma çabası ve organik sanatçı birlikteliğimiz bize çok katkı sundu.

Yaşanan saldırılardan sonra da mekânda ve açık alanda çeşitli etkinlikler yaparak bu bir aradalığı daha da büyütme kararı aldık. Yakında bir duyuruda bulunacağız ve iş vermek isteyen bütün sanatçıları sergiye “ortadan başlamaya” davet edeceğiz. Mekân içinde yeni duvarlar oluşturacağız yahut da var olan istif sistemini daha kalabalık hale, düzensiz hale getireceğiz. Önemli olan dayanışmayı ön plana çıkarmak.

Ne gibi etkinlikler yapılacak bu süre zarfında?

E.B: Sergi normal şartlarda Ağustos ayının sonunda bitecekti, Eylül sonuna uzatıldı. Yani saldırılara sergiyi kapatmak yerine uzatarak cevap verdik. Bu süreçte özellikle AICA'nın yürütücülüğünde sanatçılar ve küratörlerle konuşmalar düzenlenecek. Hayal Gücü Merkezi'nin yürütücülüğünde çocuk atölyeleri olacak. Bozcaada Ekolojik Film Festivali'nin film seçkisi gösterilecek. Zeynep Sayın'la uzun yıllardır çevrimiçi yaptığımız dersi de Feshane'deki Agora'da yapmaya devam edeceğiz. Bu bir açık çağrı olarak okunabilir. “Ortadan katılmak” isteyen herkesi bu topluluğun paydaşı olmaya davet ettiğimizi söyleyebiliriz. Mekânda devam eden performatif işler de var. Burak Delier'in deprem üzerine, bölgeye gidip gönüllü çalışmış

sanat alanı aktörleriyle yaptığı söyleşiler ve o söyleşiler sonrasında ağır bir taşı taşımalarını istediği performans dizisi bunlardan biri. Şahane bir başka iş ise Kevser Güler küratörlüğünde Fanzin Atölyesi: Nalan Yırtmaç, Evrim Kavcar, Ferah Doğan, Kıymet Baştan, Şive Neşe Baydar, Başak Kaptan her pazar dadaist şiir yazma ve fanzin atölyesi yapıyorlar.

Peki “Ortadan Başlamak” sergisinin kendisi bütününe baktığımızda ne anlatıyor, hangi meselelere meylediyor?

E.B: Yerinden edilmiş olmak, göçe zorlanmak, aidiyetsizlik, evsizlik, insan merkezci dünya tahayyülünün eleştirisi... Dünyanın insanı artık sırtından atmaya çalıştığı bir dönemin fotoğrafı gibi, ekolojik felaket farklı açılardan ana aksı oluşturuyor. Onun dışında toplumsal cinsiyet tartışmaları da merkezde yer alıyor. Bir de kolaj-montaj-asamblaj olarak özne fikri gördüm ben. Öznenin parçalandığı yerden biten yarı bitki, yarı robot bir mutant, metamorfoza uğramış öznellik ve o öznelere sıkıntıları gibi göründü bana ortak imgesellik...